

ADIL (Zamir) (ZAIMEK)

Adıllar, adların yerini tutan ad soylu sözcükler olup Lehçe'de **bağımsız sözcük gurubuna dahildirler ve belirteç adıları hariç, çekime girerler.** Adıllar türlerine göre,

1. ad adılları
  2. sıfat adılları
  3. sayı adılları
  4. belirteç adılları
- olmak üzere dört gruba ayrılırlar.

1. Ad adılları *Zaimki rzeczowne*

Adlara ilişkin kişi, soru, olumsuzluk ve belirsizlik gösteren adıllardır ve 'kim - ne' sorularına yanıt verirler.

2. Sıfat adılları *Zaimki przymiotne*

Sıfat adılları, adları nitelediklerinden ve adlar da üç gramatik cinse ayrıldıkları, tekil ya da çoğul durumda oldukları ve çekime girdikleri için, üç gramatik cinse ayrılırlar, tekil ya da çoğul durumda olurlar, sıfat takıları olarak çekime girerler. Sıfatlara ilişkin gösterme, soru, iyelik, olumsuzluk, ilgi, belirsizlik, dönüşlülük gösterir, nasıl-hangi-kimin sorularına yanıt verirler.

3. Sayı adılları *Zaimki liczebne*

Sayılarla ilişkin adıllardır. Ne kadar - kaç - kaçmıcı - sorularına yanıt verirler.

4. Belirteç adılları *Zaimki przyslowne*

Belirteç görevli adıllar belirteç işlevine sahip sözcüklerdir ve bu nedenle, tıpkı belirteçler gibi, eylemin yapılışında yer-yön, zaman ve biçim gösterir, tümcede belirtece ilişkin 'nasıl-nerede/nereye-ne zaman' sorulara yanıt verirler. Belirteç işlevine sahip olduklarından, **çekime girmezler.**

Adil türleri	gösterme	soru ve ilgi	belirsizlik	iyelik	kişi ve dönüşlülük
Ad adılları	ten, tamten, sam	kto, co	ktoś, coś, nikt, nic, wszyscy, wszystko,	-	ja, ty, on, ona, ono, my, wy, oni, one, siebie
Sıfat adılları	taki	jaki, który, czyj	jakiś, każdy, żaden	mój, twój, nasz, wasz, swój	-
Sayı adılları	tyle	ile	ileś	-	-
Belirteç adılları	wszak, owak, tak, tu, tam, wtedy, stąd, dotąd, tędy, tamtędy, stamtąd	jak, kiedy, dokąd, skąd, gdzie, którędy	gdzieś, nigdy, nigdzie, wszędzie, kiedyś	-	-

Yukarıda verilmiş olan bazı adılların anlamları ve çekim durumları aşağıda verilmiştir.

1. Ad adıları

Kişi Adıları

Kişilerin yerlerini tutan adıldır.

I. tekil kişi: ja (ben)

II. tekil kişi: ty (sen)

III. tekil kişi: on (o-erkek)

ona (o-dişi)

ono (o-yansız)

I. çoğul kişi: my (biz)

II. çoğul kişi: wy (siz)

III. çoğul kişi: oni (onlar-erkek-kişi)

one (onlar-erkek, dişi, yansız)

1. Ja	Ty	On
2. mnie	ciebie	<u>jego</u> (go) - <u>niego</u>
3. mnie (mi)	tobie (ci)	jemu (mu) - niemu
4. mnie (mię)	ciebie (cię)	jego (go) - niego
5. mną	tobą	nim
6. mnie	tobie	nim

1. Ona	Ono	My
2. jej - niej	<u>jego</u> (go) - <u>niego</u>	nas
3. jej - niej	jemu (mu) - niemu	nam
4. ją - nią	je - nie	nas
5. nią	nim	nami
6. niej	nim	nas

1. Wy	Oni	One
2. was	<u>ich</u> - <u>nich</u>	<u>ich</u> - <u>nich</u>
3. wam	im - nim	im - nim
4. was	ich - nich	je - nie
5. wami	nimi	nimi
6. was	nich	nich

Yukarıdaki çekimlerde, parantez içlerinde italik olarak yazılmış formlar kısa formlardır. Bu formlar, tümce içerisinde bir önceki ifadeyle vurgu bütünlüğü oluştururlar ve uzun formların aksine, kesinlikle tümce başında yer almazlar.

Koyu harflerle yazılmış olanlar ise, bir örnek olması halinde kullanılan formlardır. Yukarıda da görüldüğü üzere, sadece 3. tekil (on-ona-ono) ve 3. çoğul (oni-one) kişi adılarında örnek formları bulunur.

3. tekil (on-ona-ono) ve 3. çoğul (oni-one) kişi adılarının 2. durumlarında altı çizili olarak verilmiş formlar aynı zamanda 'onun' / 'onların' anlamına gelen iyelik durumlarıdır.

Örnekler:

1. **My** uczymy się języka polskiego. (**Biz** lehçe öğreniyoruz.)
2. **Ona** mówi prawdę. (**O** doğruyu söylüyor)
3. **Oni** lubią kawę. (**Onlar** kahve seviyorlar)
4. **Ty** jesteś mądry. (**Sen** akıllısın)
5. **One** rozmawiają. (**Onlar** konuşuyorlar)
6. **On mi** się podoba. (**O benim** hoşuma gidiyor)
7. Znam **go**, ale nie znam **jej**. (**Onu** tanıyorum, ama **onu** tanımıyorum)
8. Mam **jego** adres. (Bende **onun** adresi var)
9. **Jej** siostra jest piğkna. (**Onun** kızkardeşi güzel)
10. Daję **ci** słowo. (**Sana** söz veriyorum)

11. Marcin myśli o *niej*. (Marcin *onu* düşünüyor)
12. Rozmawiam z *nią*. (*Onunla* konuşuyorum)
13. Ewa mieszka z(e) *mną*. (Ewa *benimle* yaşıyor)
14. Dzwoniłam do *was*. (*Size* telefon ettim)
15. Idziemy do kina z *nimi*. (*Onlarla* sinemaya gidiyoruz)
16. *Ich* córka studiuje prawo. (*Onların* kızı hukuk öğrenimi görüyor)
17. Byłam u *nich*. (*Onlardaydım*)
18. Czy kochasz *mnie*? (*Beni* seviyor musun?)
19. Dyskutujemy z *wami*. (*Sizinle* tartışıyoruz.)
20. Czekam na *nie*. (*Onu* bekliyorum)

Dönüslülük adlı

siebie (kendini)

1. -
2. siebie
3. sobie
4. siebie (się)
5. sobą
6. sobie

Örnekler:

1. Siebie rozumiem, ale was nie! (Kendimi anlıyorum, ama sizi anlamıyorum!)
2. Nie mam pieniędzy przy sobie. (Üzerimde para yok)
3. Kupił sobie komputer. (Kendine bilgisayar aldı)
4. Dałem sobie słowo. (Kendime söz verdim)
5. Już idę, do widzenia, trzymaj się. (Gidiyorum, görüşmek üzere, kendine dikkat et)

Soru Adılları

kto (kim) co (ne)

1. kto	co
2. kogo	czego
3. komu	czemu
4. kogo	co
5. kim	czym
6. kim	czym

Örnekler:

1. Kto nie lubi śpiewać? (Kim şarkı söylemeyi sevmiyor?)
2. Co się dzieje? (Ne oluyor?)
3. Kogo się boicie? (Kimden korkuyorsunuz?)
4. Czego potrzebujesz? (Neye ihtiyacın var?)
5. Komu dałeś słowo? (Kime söz verdin?)

Belirsizlik adılları

nikt (hiç kimse) nic (hiç bir şey)

1. nikt	nic
2. nikogo	niczego
3. nikomu	niczemu
4. nikogo	nic
5. nikim	niczym
6. nikim	niczym

Örnekler:

1. Nikt mi nie powiedział o tym. (Hiç kimse bana bunu söylemedi)
2. Nic nie wiadomo. (Hiçbir şey belli değil)
3. Niczego nie szukam. (Hiçbir şey aramıyorum)
4. Do nikogo nie zadzwonili. (Hiç kimseye telefon etmediler)
5. Nikomu nie kupiłem biletu. (Hiç kimseye bilet almadım)

ktoś (birisi)

1. ktoś
2. kogoś
3. komuś
4. kogoś
5. kimś
6. kimś

coś (bir şey)

1. coś
2. czegoś
3. czemuś
4. coś
5. czymś
6. czymś

Örnekler:

1. Ktoś mu kłamał. (Birisi ona yalan söylüyordu)
2. Coś się dzieje. (Bir şey oluyor)
3. Dzwoniła do kogoś. (Birisine telefon etti)
4. Czegoś szuka. (Bir şey arıyor)
5. Dać komuś coś (Birisine birşey vermek)

wszyscy (herkes)

1. wszyscy
2. wszystkich
3. wszystkim
4. wszystkich
5. wszystkimi
6. wszystkich

wszystko (her şey)

1. wszystko
2. wszystkiego
3. wszystkiemu
4. wszystko
5. wszystkim
6. wszystkim

Örnekler:

1. My, wszyscy lubimy kawę. (Biz, hepimiz kahve seviyoruz)
2. Wszystko jest w porządku. (Her şey yolunda)
3. Już wiem o wszystkim. (Artık herşeyi biliyorum)
4. Dziękuję za wszystko. (Herşey için teşekkür ederim)
5. Powiedział wszystkim. (Herkes söyledi)

Gösterme adları

ten - ta - to / ci - te (bu)

Tekil

R.M.	R.Ż.	R.N.
1. ten	ta	to
2. tego	tej	tego
3. temu	tej	temu
4. ten / tego (kişi)	te	to
5. tym	ta	tym
6. tym	tej	tym

ÖNEMLİ NOT: 'ta' gösterme adının 4. durum çekimi, bu adın kural dışı durumudur. Bu ad 4. durumda admış gibi kabul edilip tekil-dışı ad gibi çekime girerek, sonuna 'a' takısı yerine 'e' takısı alır.

Çoğul

R.M.- kişi	R.M.kişi olmayan, R.Ż. - R.N.
1. sami	same
2. samych	samych
3. samym	samym
4. samych	same
5. samymi	samymi
6. samych	samych

Örnekler:

1. Lubię być sama w domu. (Evde yalnız olmayı seviyorum)
2. Dziecko samo ubrało się i wyszło z domu. (Çocuk kendisi giyindi ve evden çıktı)
3. Ja sam chciałbym mieć tyle pieniędzy ile on ma. (Onun sahip olduğu kadar paraya ben de sahip olmak isterdim)
4. Same uszyłyśmy te sukienki. (Bu elbiseleri kendimiz diktik)
5. Możemy mówić o wszystkim otwarcie, wśród nas są sami swoi. (Her şeyi açıkça konuşabiliriz, biz bizyiz)